

Aardbevingen in Groningen; wat zijn de ervaringen van burgers?

De afgelopen jaren is de provincie Groningen getroffen door kleine en grote aardbevingen als gevolg van gaswinning. In juni 2014 zijn leden van het Groninger Panel gevraagd naar hun ervaringen met deze aardbevingen. In totaal hebben ruim 1.100 panelleden verspreid over de provincie Groningen meegedaan aan het onderzoek.

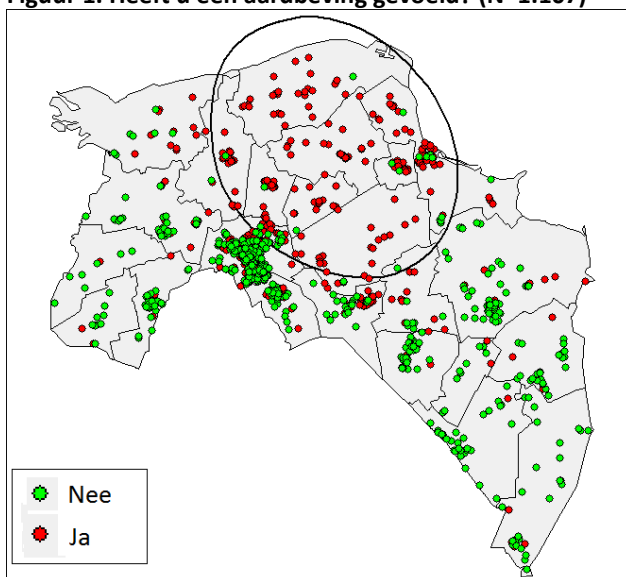
In het kort

- Bijna de helft van alle panelleden van 18 jaar en ouder heeft een aardbeving gevoeld. Relatief veel burgers bleven rustig direct na een aardbeving.
- Veel inwoners van de provincie Groningen zijn ongerust over de kracht van volgende bevingen. Vooral bewoners met woningschade zijn onzeker over toekomstige bevingen en de gevolgen daarvan.
- 1 op de 5 Groningers voelt zich met hun zorgen niet serieus genomen door de overheid. De overheid moet vooral inzetten op het oplossen van onveiligheidsgevoelens, woningschade en het aanpakken van de gaswinning.
- De eerste signalen van gewinning lijken zich af te tekenen. 1 op de 3 inwoners in het aardbevingsgebied begint te wennen aan de situatie dat zich af en toe een aardbeving voordoet.

Ruim 500 panelleden hebben aardbeving gevoeld

Van alle panelleden die aan dit onderzoek hebben meegedaan, heeft bijna de helft een aardbeving gevoeld (47%), dit zijn 516 panelleden. Dat is tot en met juni 2014. Nadien hebben zich nieuwe bevingen voorgedaan met de zwaarste op 1 september 2014 met een kracht van 2,6 op de schaal van Richter. Vooral veel bewoners binnen het aardbevingsgebied¹ (cirkel figuur 1) hebben meerdere aardbevingen gevoeld.

Figuur 1. Heeft u een aardbeving gevoeld? (N=1.107)

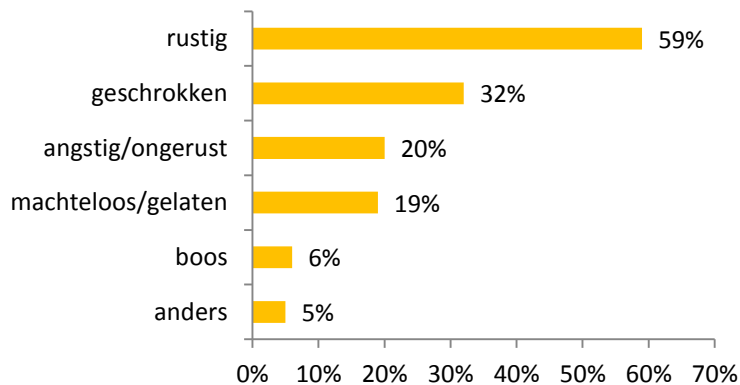

¹ Zoals aangeduid in het rapport 'Vertrouwen in een duurzame toekomst' van de commissie Meijer.

Eerste reactie na waargenomen beving

Bewoners verspreid over de hele provincie hebben aardbevingen gevoeld. De meerderheid van de panelleden bleef aanvankelijk rustig direct na de waargenomen beving. Gelijktijdig ervaart een deel van hen ook gevoelens van angst/onrust, machteloosheid en boosheid. Het Groninger Panel laat verder zien dat de angst en ongerustheid onder burgers direct na een beving groter is naarmate zij dichter bij Huizinge² wonen en al vaker een aardbeving hebben gevoeld. Ook gevoelens van machteloosheid zien we vaker bij inwoners in het aardbevingsgebied dan daarbuiten.

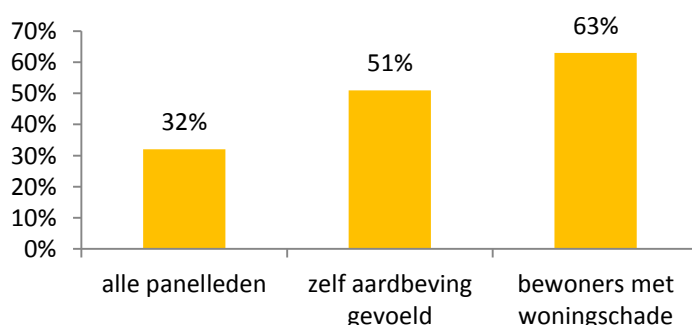
Figuur 2. Hoe reageerde u op de aardbevingen? (N=516), meerdere antwoorden mogelijk

Onzekerheid over volgende beving is groot

Ondanks dat relatief veel burgers rustig bleven direct na een beving, blijken de aardbevingen een aanzienlijke invloed te hebben op de gemoedstoestand van Groningers. Het Groninger Panel laat zien dat één op drie inwoners van 18 jaar en ouder onzeker is over de kracht van eventueel volgende bevingen. Panelleden die een beving hebben gevoeld en bewoners met woningschade zijn nog vaker onzeker over de kracht van volgende bevingen. Een respondent verwoordt dit als volgt: *'De angst zit hem vooral in het feit dat je niet weet wanneer de volgende aardbeving komt en hoe zwaar die zal zijn. De gedachte dat alles wat je hebt letterlijk in elkaar kan storten vind ik zeer beangstigend. Maar ik wil hier absoluut niet weg.'*

Figuur 3. Onzekerheid over kracht volgende bevingen, (helemaal) eens

Uit internationaal onderzoek blijkt dat media-aandacht de onzekerheid en angst voor volgende bevingen kan beïnvloeden (Paton, et al, 2005). Dergelijke signalen komen ook uit het Groninger Panel naar voren: *'Door de berichtgeving in de media vraag ik mij af of ik me misschien meer zorgen over aardbevingen moet maken dan ik doe'*.

² De eerste zware aardbeving in Noord-Oost Groningen is in 2012 waargenomen in Huizinge. Deze beving had een kracht van 3,6 op de schaal van Richter.

Een op de vijf burgers voelt zich niet serieus genomen door overheid

Essentieel voor de veerkracht van burgers na rampen is een goede wederzijdse vertrouwensrelatie tussen overheid en burger. Voor het creëren van deze vertrouwensband is het belangrijk dat de overheid communiceert met haar burgers (Hoijtink, et al, 2011). Aan de panelleden die een beving hebben gevoeld, is gevraagd of zij zich door de overheid serieus genomen voelen. Eén op de vijf burgers voelt zich niet serieus genomen (20%). Dit geldt vooral voor inwoners van 50 jaar en ouder en bewoners met woningschade. Eén respondent verwoordt het als volgt: *'Zelf ben ik als professional betrokken geweest bij voorlichting over angst en aardbevingen. Ook in de dagelijkse praktijk hoor je veel stress rondom de aardbevingen. Met stip op 1 staat gebrek aan erkenning, wat leidt tot een verminderd veiligheidsgevoel in de regio.'*

De reacties op de vraag wat de (lokale) overheid zou moeten doen om de burgers tegemoet te komen, gaan vooral over het oplossen van onveiligheidsgevoelens, woningschade en het aanpakken/invloed uitoefenen op de gaswinning zelf.

Veiligheidsgevoelens

'Burgers serieus nemen in hun onveiligheidsgevoel, in de provincie geldt dit nu zeker t.a.v. de aardbevingen! Gerichte maatregelen nemen'

'Meer communiceren en als het gaat over aardbevingsveiligheid, zou een oefening met de bevolking zeker op zijn plaats zijn. Bijvoorbeeld per dorp.'

Woningen en woningschade

'Woonhuizen aardbeving bestendig maken'

'Ik maak mij zorgen over de schade afhandeling, ik denk dat ze ons niet serieus nemen'

'Er is onvoldoende aandacht voor de woongebieden direct buiten het aardbevingsgebied. Bij deze bewoners is het effect van wonen aan de rand van het aardbevingsgebied onbekend'

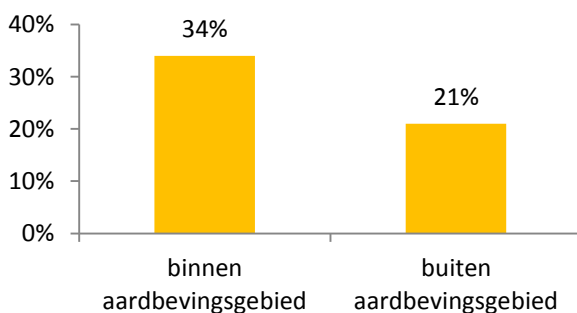
Gaswinning aanpakken

'Zorgen dat de gaswinning dusdanig wordt dat er geen aardbevingen meer plaatsvinden! Daar zou ik mij erg hard voor maken. Ik hoop ook dat de bestuurders van de gemeente en provincie dit willen doen.'

Eerste signalen van gewenning zichtbaar?

De constante dreiging van aardbevingen doen een sterk beroep op de mentale veerkracht van mensen. Zijn Groningers in staat te wennen aan deze veranderde situatie, waarbij zich af en toe een aardbeving voordoet in de provincie Groningen? De vraag die de panelleden is voorgelegd luidt: Is er sprake van gewenning naarmate u meer aardbevingen heeft meegemaakt? Ruim 1 op de 3 panelleden woonachtig in het aardbevingsgebied heeft 'ja' geantwoord en ervaart een vorm van gewenning nu hij/zij meerdere aardbevingen heeft gevoeld.

Figuur 4. Gewenning naarmate men meer aardbevingen heeft meegemaakt (N=255)

Ondanks constante dreiging van een volgende beving, lijkt het er op dat inwoners in het aardbevingsgebied beginnen te wennen aan de situatie dat aardbevingen onderdeel van het bestaan zijn. Dit kunnen we echter niet vaststellen zonder nader onderzoek. Mogelijk speelt de vertrouwensband met de overheid hier een rol in. Wellicht een mate van berusting omdat verzet geen zin lijkt te hebben. Ook de cultuur van Groningers speelt misschien een rol; '*Kop d'r veur*' is een typisch Gronings gezegde dat hier mogelijk opgaat. Op grond van de nu beschikbare gegevens kunnen we hier geen uitspraken over doen.

Vragen?

Heeft u vragen over bovenstaande uitkomsten of over het Groninger Panel? Neem dan contact op met onderzoeker Femke de Haan, f.dehaan@cmogroningen.nl, 050-5770101.

Gebruikte literatuur

Hojtink, L.M., Te Brake, J.H.M., Duckers, M.L.A, (2011). Veerkracht monitor. Ontwikkeling van een meetinstrument voor psychosociale veerkracht. Impact Kenniscentrum.

Paton, Smith & Johnson (2005) When good intentions turn bad: promoting natural hazard preparedness. The Australian Journal of Emergency Management, Vol. 20 (1) pp. 25-30..